

ПРИРОДА-НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне
угіддя міжнародного значення
(Рамсарська конвенція)

Озеро Синевир - одне із семи
природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Квітень, 2023 р.

№ 4 (348)

Шановні краяни!

Щиро вітаю зі світлим святом Воскресіння Христового!

Щорічно разом із весняним пробудженням природи приходить світле свято нашого земного життя – Великдень.

Вже другий рік поспіль, свято Великодня проходить у часи найбільшого випробування нашого покоління, яке засвідчує стійкість та звитягу української нації, геройзму українських воїнів та їх незламність.

Воно дає нам силу перемагати, бо радість Воскресіння Христового для всіх християн є джерелом світла, муру, любові, мужності й сили.

Ці Великодні дні нагадують нам про вічні істини та християнські цінності. Тож нехай наші помисли будуть чистими, серця сповнені любов'ю, надією та вірою, а душі відкритими для добра.

Нині, під час важких випробувань сьогодення, багатовікове привітання «Христос Воскres! - Воїстину Воскres!» набуває особливого значення. Бо Великдень – це символ перемоги Світла над Темрявою, Добра над Злом, Вірою над Зневірою! Перемоги Українського добра над загарбницьким злом!

Тому в такий знаменний день, бажаю усім миру і гарного настрою, міцного здоров'я, людського щастя та глибокої віри у краще майбутнє. Щоб Господь дав Вам все те, про що просите.

Христос воскres! Воїстину воскres!

Микола ДЕРБАК,
директор НПП «Синевир»,
депутат Закарпатської
обласної ради

Онлайн інтернет-камери транслюють красу парку

Керівництво НПП «Синевир» плідно співпрацює з Нідерландською компанією Silence TV Europe, Представництвом в Україні інституту реінтродукції, які вже не вперше впроваджують на території парку міжнародні багатовекторні проекти з відтворення біологічного розмаїття та налагодження фото/відео моніторингу за цікавими і привабливими куточками гірського краю.

Останнім часом встановлення онлайн інтернет-камер у національних природних парках стало досить популярною практикою. Одним з прикладів є Національний природний парк «Синевир», на території якого встановлено вже декілька веб-камер. Завдяки цьому відвідувачі можуть спостерігати за поведінкою дикої природи, такої як ведмеді, мігруючі птахи та інші тварини. Крім того, це дає можливість показати красу та різноманітність дикої природи гірського краю, проводити моніторинг стану дикої природи та вчиняти дії для її збереження.

нання на найбільшій водній перлині Закарпаття – озері Синевир супутникового інтернет-зв'язку STARLINK, що допоможе організовувати та забезпечити зв'язок у важко доступних місцях, а також чергове підсилення моніторингового обладнання на найбільшій водній перлині Закарпаття – озері Синевир. Все це обладнання передано телеканалом «SilenceTV» (Нідерланди) доставлено та розміщено Нідерландською благодійною організацією «SPUTNYK» в особі керівниці пані Бея, яка вже десятки років залишки надає допомогу українцям у різних сферах діяльності, а також Інститутом реінтродукції, який проводить науково дослідні роботи.

За допомогою встановленого програмно-апаратурного комплексу, що призначений для ретрансляції телевізійного сигналу, доступ до публічного перегляду матимуть багато країн світу. Трансляція йтиме моніторинг стану дикої природи та в онлайн-режимі у вільному доступі в на ютуб-каналі, фейсбук-сторінці,

Сьогодні розпочато реалізацію телеграм-каналі та SILENSETV. Це нового проекту, який включає в себе встановлення спеціального обладнання на території Реабілітаційного центру бурих ведмедів – три онлайн-камери, сервер для фото/відео реєстрації бурих ведмедів, систему супутникового інтернет-зв'язку STARLINK, що допоможе організовувати та забезпечити зв'язок у важко доступних місцях, а також підсилення моніторингового обладнання

таймлапсами, спостерігати за життям тварин у дикій природі, вивчати їх поведінку та отримувати цінні знання про навколошнє середовище. Зокрема, допомагатимуть людям з усього світу дізнатися про природу та біорізноманіття нашого краю та відчувати зв'язок з ними безпосередньо з дому.

Крім того, вони дозволяють фахівцям наукового відділу природоохоронної установи та екологам збирати цінні дані про популяції тварин, стан лісів, водних ресурсів та інші параметри. Також всі бажаючі отримають можливість для публічного перегляду мальовничих краєвидів озера, проводити дослідження та системно аналізувати та вивчати видовий склад орнітофауни водойми.

Це важливо для підтримки сталого розвитку та збереження природних ресурсів.

Отже, цінущи співпрацю і партнерство у природоохоронній сфері, директор НПП «Синевир» Микола Дербак широ вдячний Нідерландській компанії Silence TV Europe, а також керівнику Нідерландської благодійної організації «SPUTNYK» – пані Бея, за передану допомогу у вигляді сучасних технічних засобів.

Федір МАТЧИН,
начальник відділу рекреації

У високогірних селах Закарпаття ще можна зустріти любителів із розведенням овець

З кожним роком поголів'я овець в селах скорочується. Державної підтримки не має, тому залишається надія на любителів цього давнього ремесла та ентузіастів. Тих, що намагаються попри все тримати овець через любов до цих тварин та їхньої продукції. Саме такою людиною, дотичною до розведення овець, є житель високогірного села Негровець, нині помічник начальника Остріцького ПНДВ НПП «Синевир» із багаторічним стажем роботи у природоохоронній сфері - Юрій Рущак.

Сьогодні, ми говоримо з Юрієм Васильовичем про утримання та розведення овець в його господарстві. Наш гість - професіонал у своїй справі, який ділитиметься з нами своїм досвідом та знаннями.

- Як давно займаєтесь розведенням овець і чи багато їх у Вас?

Розведенням овець я займаюся вже понад 35 років. Я давно любив цю справу, ще з малечкою зі своїм батьком ходив з вівцями на полонини. Я перейняв від нього увесь досвід і, думаю, що правильно зробив, адже продовжити справу батька – це святе. Зараз утримую 25 овець і 10 кіз, дві корови, одного коня та іншу живітність. Розведення овець є моїм улюбленим ремеслом та прямім клопотом.

- Розкажіть про своє господарство!

Тринахи дві корови, телятко, одного коня, дві свині, 25 курей і, як перед цим говорив, – невеличке стадо овець і кіз. У всьому цьому велику допомогу надає моя дружина Олена, яка підтримує мое хобі та ініціативу. Також зізнається, що його кінь, також велика підтримка, саме в період заготівлі сіна для худоби на зимній період. Коня використовую у різному ділі – перевезення дров, сіна до господарства, транспортування свіжого сиру до своєї домівки, а також при потребі допомагаю односельчанам. А щодо овець, то вони завжди були моїм хобі. Спочатку мав 10 овечок, яких випасав на сільській толоці, а згодом поголів'я збільшував до тієї кількості, скільки можу прогодувати та обійти.

- Чи багато треба часу, щоб обійти ваше газдівство?

Газдувати — це не так легко, як здається. Щоб встигнути вчасно на основну роботу, я о четвертій годині ранку щодня йду до овець, а потім до корів, коня та іншої живності. Всіх треба добре нагодувати, напоїти та ще й привести в порядок приміщення. І все те ж саме повторюється о п'ятій вечора. Приблизно через три години тварин заганяю на ночівлю.

Можу подарувати, якщо комусь потрібно для розведення.

- Як і чим годуєте овець, чим їх задобряєте і який їхній раціон?

Зерном, – не вагаючись, відповідає

Юрій Васильович. Окрім цього їдять сіно, п'ють пійло в яке додаю борошно, даю солі, буряки та ін. Влітку, в теплу пору року, тварини знаходять собі пашу на гірських пасовищах. А про зимній запас дбаю з часу настання сінокосів і до пізньої осені. Зазвичай намагаюся заготовити побільше таких кормів, які містять необхідну кількість поживних білків та енергії.

- Які ризики можуть виникнути при розведенні овець?

Розведення овець може бути і ризикованою справою, особливо для «новачків». Спираючись на свій досвід, впевнений в тому, що однією з найбільших проблем є захворювання та інфекції. Наприклад, якщо одна овчка захворіє, може бути складно уникнути зараження іншого поголів'я. Щоб цього уникнути, потрібно добре годувати тварин, дотримуватися збалансованого раціону, підтримувати чистоту особливо в період народження ягнят тощо...

- А як спрости із окотом молодого поголів'я в цьому році?

Котитися розпочали з січня і по березень. Уже є приплоду 20 ягнят. А до кінця їще намічається до 10 – 15 голів. Більше тримаю таких, що приводять і по двоє, і по троє ягнят. Як бачите, наразі на господарстві продовжується прямий святочний період – процес окоту йде до завершення.

Окреме приміщення зайняте вщент маленькими ягнятами, які двічі на день смакують материнське

то це насправді так, воно у мене дійсно є і стосується сьогодення – щоб швидше в нашій країні закінчилася війна Перемогою ЗСУ. Дуже хочу бачити свою країну щасливою та вільною. Щоб у кожній домівці, родині, сім'ї було мирно і затишно. Також забажав і худобинці – щоб минали її всілякі хвороби і був приріст у молодняку не лише в моєму газдівстві, а й у всіх людей. Сподіваюся, що цього хочуть всі селяни.

- Чи підтримують ваш ентузіазм з розведення овець колеги по основній роботі?

Так, звичайно. Я всім своїм колегам по роботі, а також керівництву Національного природного парку «Синевир» дуже вдячний за розуміння і вагому підтримку моєго, так би мовити, хобі. Адже, всі вони добре розуміють і входять в мою ситуацію, що утримання такої кількості тварин потребує чимало часу і клопоту. Інколи, виникають моменти, коли мені терміново потрібно бути біля худоби... Звісно, у такому разі, керівництво йде мені на поступки, колеги можуть замінити на роботі і я маю можливість зробити важливу справу, яку крім мене у господарстві ніхто не зробить. За це їм велика подяка.

- Які ваші найближчі плани?

Грандіозних планів не формував так як немає впевненості у завтрашньому дні. Але для себе вирішив, що з цьогорічного окоту всі ягнички залишую для подальшого розведення та примноження поголів'я свого стада. Думаю, що такого принципу дотримуватимуться інші любителі розведення овечок, які небайдужі до цього давнього ремесла.

Іван БОБІК

Планові навчання з питань охорони праці

У НПП «Синевир» пройшов один із заходів, запланованих з метою дотримання безпечних та здорових умов праці – дистанційне онлайн-навчання із загальних питань охорони праці. Зустріч співробітників парку відбулася у дистанційному форматі з викладачами Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, а також представниками Держпраці.

Таке навчання та перевірку знань з питань охорони праці пройшли 56 працівників природоохоронної установи. Зокрема - начальники ПНДВ та їх помічники, керівники підпорядкованих відділів апарату, керівники основних виробничих та технічних служб, які безпосередньо пов'язані з організацією безпечноого ведення робіт.

У ході проходження загального

курсу з охорони праці акцентовано увагу на таких основних питаннях як: працеохоронному законодавстві в Україні, розслідуванні нещасних випадків на виробництві, електро-безпеці, організації забезпечення протипожежних заходів, психолого-гігієнічних аспектах у воєнний час та ін.

Також йшлося про дотримання техніки безпеки, проведення інструктажів з охорони праці. Зосереджено увагу питанням профілактики професійних захворювань та цивільного захисту тощо.

За підсумками онлайн-навчання усі його учасники успішно склали іспити на знання та засвоєння матеріальної частини з прочитаних лекцій. За результатом навчання отримали іменні сертифікати, посвідчення, які підтверджують проходження відповідного навчання.

Впевнені, що проведений захід додав працівникам парку знання щодо особистої безпеки і здоров'я під час виконання будь-яких робіт, а також допомагатиме виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами колективного та індивідуального захисту.

Тетяна ТІЛЬНЯК

Відбулась радісна зустріч школяриків із ведмедями

Із приходом теплих днів весни, вчителі початкових класів Синевирського ОЗЗСО І-ІІІ ступенів – Наталія Гаштур та Мар'яна Печкан, продовжують вчити дітей бачити красу навколишнього світу та знайомити їх із рослинним та тваринним світом НПП «Синевир».

Цього разу за участю екскурсоводів відділу екологічної роботи парку, для 17 школяриків організовано безкоштовну екскурсію та проведено з ними екологічну вікторину на знання рослин і тварин, що зростають та знаходяться на території нашого краю.

Метою проведення таких заходів є виховання позитивного ставлення до Богом даної природи, розвивати у діток любов, уважність, спостережливість, логічне мислення.

У реабілітаційному центрі школярики мали можливість на власні очі побачити найбільших хижаків України, спостерігати за їх поведінкою та дізнатися багато інформації про їх життя та перебування у притулку.

Малечка була у захваті від побачених по той бік огорожі ведмедів. Всі вони перебували у піднесеному настрої, отримали багато позитивних емоцій та

світ гірського краю.

Такі екскурсії підтримують інтерес учнів до навчання, до пізнання навколишнього світу та бережливого ставлення до нього. Враження, отримане від природи в дитинстві, запам'ятовується назавжди.

Любов ТІЛЬНЯК

Школярі допомагають пернатим...

Щоб допомогти мігруючим птахам поселитися у нові шпаківні, інспектори природоохоронних науково-дослідних

інформації про різні види птахів, які влаштовуються на проживання не тільки в населених пунктах, але й у лісі. Дізнались про розмаїття

відділень (ПНДВ) НПП «Синевир» спільно із школярами навчальних закладів Тереблянської долини, щорічно виготовляють чимало шпаківень і годівничок, які розвішують на природоохоронній території національного парку.

Протягом другої декади цього року, керівництвом природоохоронної установи заплановано збільшити на території парку кількість штучних будиночків для птахів, які будуть широко вдячні і порадують нас своїм співом та допоможуть у боротьбі зі шкідниками...

Загалом планом організації і розвитку восьми ПНДВ, передбачено виготовити та встановити на території ПЗФ понад 200 штучних гнізд.

Зараз у Національному природному парку «Синевир» проходить екологічна акція «Птахи - наші друзі». До акції з майстрування пташиних будиночків долучилися учні Колочавського ЗЗСО І-ІІІ ступенів, які проявили бажання взяти активну участь у виготовленні та встановленні шпаківень.

Метою проведення такого заходу є поповнення знань учнів про птахів, які водяться в українських Карпатах, їх міграційні процеси та роль у житті людини та природи.

Свої знання про пташиний світ школярі продемонстрували під час відкритого уроку «Я досліджую світ», який підготовлено разом зі своїми класними керівниками – Галиною Сюгай та Іваном Секерешом.

Також із цікавістю слухали заступника директора НПП «Синевир», начальника наукового відділу Юрія Тюха, який розповів школярам, саме про тих пернатих, які живуть на природно-заповідній території й занесені до Червоної книги України. Діти отримали чимало

пташиного світу: великих і малих пташок, вегетаріанців та м'ясоїдних, а також про тих, які населяють природні зони України, зокрема територію НПП «Синевир». Із великим захопленням слухали розповідь про те, що у лісі є своя музика – звичайно ж, пташина.

Заступник директора навчального закладу із виховної роботи Василь Глеба, зосередив увагу дітлахів на тому, що птахи приносять велику користь людям і відіграють важливу місце у природі, бо знищують комах, гризунів та інших ворогів рослин, чим сприяють підвищенню врожайності полів та лісових насаджень, а також наповнюють наше життя позитивними емоціями.

В рамках проведення акції, організатори заходу визначили і переможців – майстрів найоригінальніших шпаківень та кращих знавців життя пернатих. Грамотами та подяками були відзначенні всі учасники акції. А найбільшу подяку заслужили школяри – другокласники, які продемонстрували свої художні здібності з малювання пернатих та прочитали цікаві вірші про пташиний світ.

Після одержання подяк і грамот, частину виготовлених будиночків школярі розвісили на деревах біля рідної школи, а потім гуртом всі учасники заходу відправились розвішувати шпаківні на території Квасовецького ПНДВ - Реабілітаційного центру хижих птахів «Сапсан», а також на подвір'ї Науково-навчальної бази НПУ ім. Н.П. Драгоманова «Синевир».

Насамкінець директор навчальної бази Анатолій Дербак зазначив, - «що така допомога пернатим є благородною справою і кожна проведена година співробітників нацпарку та вчителів навчального, присвячена вихованню у них шанобливого ставлення до природи, піклуванню про пернатих, збереженню біорізноманіття, а також любові до рідного краю.

Марина ПЕЧКАН

«Синій Вир»

Еколого-освітній часопис
Засновник і видавець громадське
об'єднання «Товариство «Синій Вир».
Свідоцтво про державну реєстрацію
Серії ЗТ №214
РЕДАКТОР
МІКОЛА ДЕРБАК
Комп'ютерна верстка та дизайн
Мар'яна Печкан, Тетяна Тільняк
Газету набрано і зверстано у
видавничому центрі НПП «Синевир»

Адреса:
с. Синевир, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: npp-synevyr@ukr.net
www.npp-synevyr.net.ua

За точність наведених фактів відповідальність несуть автори матеріалів.
Листування з читачами – тільки на сторінках газети.
Тираж 100 прим.
Зам.

Номер віддруковано в НПП «Синевир»

Мігруючі птахи на території НПП «Синевир»

Охорона та збереження мігруючих птахів є одним з найважливіших завдань на території Національного природного парку «Синевир». Мігруючі птахи - це види, які залітають на декілька місяців до парку з інших регіонів світу для гніздування та живлення.

«Мігруючий вид» означає географічно ізольовану популяцію будь-якого виду диких тварин (птахів), значна частина яких циклічно і передбачливо пересікає один або більше кордонів національної юрисдикції.

На Планеті нараховується понад 10 тисяч видів птахів, а в Україні понад 400 видів із яких понад 60% є мігруючими. Птахи долають надзвичайно велике відстані до місць гніздування від декількох сотень до декількох тисяч кілометрів, вони оволоділи повітряним середовищем що відкрило їм великі можливості міграції за рахунок високого рівня обміну речовин, з яким пов'язана висока і стала температура тіла, разом з досконалим польотом зумовили надзвичайно велике їх поширення.

На території Національного природного парку «Синевир» обліковано 140 видів птахів із 42 родин, серед яких до Червоної книги України занесено 23 види. Осілими є 43 види, що постійно перебувають на території парку протягом року, мігруючими 68 видів, які весною

Метеорологічні показники за березень 2023 р.

Спостереження за кліматичними умовами на території ПЗФ Чорноріцького ПНДВ
Метеопост ур. Кантина, кв. 14, вид. 5, ВНРМ – 850 м.

Назва місяця Березень 31 день (од. виміру)	Щорічні спостереження за сезонними змінами у природі									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Дощові опади (літ)	6	0	6	5	7	4	9	0	0	7
Снігові опади (дні)	1	5	11	9	11	7	4	15	7	6
Опади у вигляді снігу та дощу (дні)	5	10	2	2	3	6	3	2	0	4
Без опадів (дні)	13	16	12	15	10	14	15	14	24	14
Мінімальна температура (-)	-3	-13	-3	-7	-20	-7	-12	-13	-13	-11
Максимальна температура (+)	+16	+15	+11	+15	+5	+12	+13	+11	+16	+16
Максимальний шар снігу (см.)	12	20	0	26	39	55	30	37	57	21
Середній шар снігу (см.)	0.67	4.19	0	2.70	19.77	27.19	9.38	26.38	39.40	3.6
Максимальний рівень води від середнього в річці Чорна ріка (см.)	+12	+70	+9	+43	+18	+41	+24	-2	+26	+29
Мінімальний рівень води від середнього в річці Чорна ріка (см.)	-17	+9	-11	+17	-2	+2	0	-9	0	-4
Річка вкрита льодом по всій ширині русла (дні)	0	0	0	0	13	0	0	0	4	0
Кількість штормових та сильних вітрів (дні)	0	0	0	0	0	0	1	6	1	4
Перший гром (бліскавка)	19	-	1	23	-	-	-	-	-	-
Перша веселка	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26

Якщо розглянути порівняльну таблицю за період 2014-2023 років в середнього 17 см. Найбільший період Чорноріцькому ПНДВ, то найбільше річка вкрита льодом 13 днів в 2018 році. Дощових днів у березні було в 2020 році. Першу бліскавку в супроводі грому відмічено 1 березня 2016 року, мінімальна температура -20° С у 2018 році, максимальна температура +16° С у 2018 році, максимальний рівень води від 70 см. в 2015 році, мінімальний рівень води від середнього 17 см. Найбільший період Чорноріцькому ПНДВ, то найбільше річка вкрита льодом 13 днів в 2018 році. Першу бліскавку в супроводі грому відмічено 1 березня 2016 року, а першу веселку - 26 березня 2023 році.

Тетяна НІРОДА,
наукова співробітниця

Вітаємо!

35-річний ювілей святкує
Маслей Михайло Васильович,
ветеринарний лікар РЦБВ.

Бажаємо у цей святковий і радісний
день сил духовних і фізичних, любові і
доброту, енергії та Божої благодаті!

Хай доля дарує довгого віку,

Щастя й радості без ліку.

Міцного здоров'я з води і роси,
Хай щедрість і добро будуть завжди.

***

Вітаємо з 25-річним ювілем

Ярему Юрія Михайловича,
інспектора Пк. Чорноріцького ПНДВ;
Зичимо вам здіслення задумів, нових
творчих злетів, вірних друзів, удачі в
роботі й вічної весни у душі.

У житті хай завжди буде свято,

Поруч всюди – друзі й доброта.

Успіхів у всьому, радості багато.

На многая і благая літа

***

У квітні святкують іменини працівники
НПП «Синевир»:

Тюх Юрій Юрійович, заступник
директора з НТР і начальник відділу;

Савка Марія Іванівна, секретар;

Хланта Юрій Павлович, фахівець зі
зв'язків з громадськістю та ЗМІ;

Печкан Тетяна Іванівна, фахівець;

Кузик Марія Миколаївна, провідний
економіст;

Росоха Ігор Дмитрович, провідний
інженер відділу рекреації;

Нірова Мар'яна Михайлівна, фахівець з
ЕО;

Ярема Тетяна Федорівна, молодший
науковий співробітник;

Руснак Іван Степанович, майстер
Остріцького ПНДВ;

Куруц Микола Миколайович, інспектор
І кат. Чорноріцького ПНДВ;

Бумбар Олена Михайлівна, фахівець з
рекреації Остріцького ПНДВ;

Кут Василь Ілліч, інспектор І кат.
Остріцького ПНДВ;

Рущак Юрій Васильович, майстер з
охорони природи Остріцького ПНДВ;

Бугина Василь Андрійович, інспектор
І кат. Синевирського ПНДВ;

Субота Іван Миколайович, інспектор з ОПЗФ;

Ледида Іван Іванович, інспектор І кат.
Синевирського ПНДВ;

Беца Федір Михайлович, інспектор І
кат. Квасовецького ПНДВ;

Ірговці Василь Іванович, інспектор І
кат. Квасовецького ПНДВ;

Драч Юрій Петрович, інспектор І кат.
Квасовецького ПНДВ;

Вовилка Володимир Михайлович,
майстер Вільшанського ПНДВ;

Ярема Юрій Михайлович, інспектор ІІ
кат. Вільшанського ПНДВ;

Гречин Павло Ілліч, робітник з
благоустрою;

Дебель Михайло Іванович, майстер з
благоустрою;

Шпілька Михайло Васильович,
підсобний робітник;

Печкан Василь Степанович,
заступник начальника ВТО;

Печкан Іван Михайлович, водій ВТО;

Шпілька Юрій Васильович, звірівник
РЦБВ;

Кут Андрій Юрійович, водій;

Сідей Юрій Миколайович, сторож.

З найкращими привітаннями і
побажаннями з нагоди іменин бажаємо
колегам життєвої наснаги, повсякденної
радості, міцного здоров'я, благополуччя
та довгих років життя.

Загалом, охорона та збереження
мігруючих птахів на території
нацпарку - це важлива задача, яка
потребує співпраці та зусиль усіх
зацікавлених сторін, які прагнуть
зберегти генофонд пташиного світу.

Заступник начальника
наукового відділу
НПП «Синевир»
Юрій ЯРЕМА

